

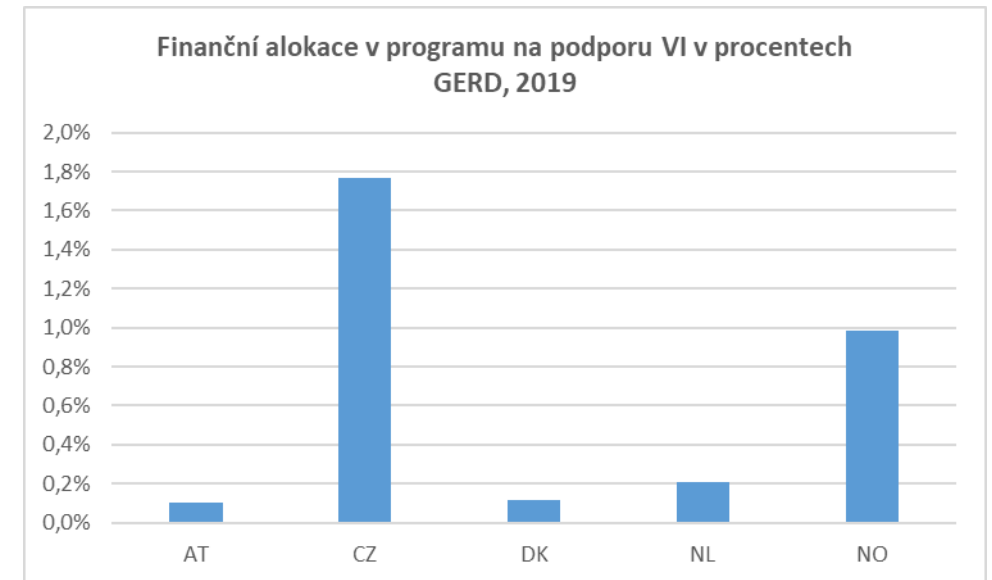

DOPORUČENÍ PRO NÁRODNÍ ÚROVEŇ ŘÍZENÍ VÝZKUMNÝCH INFRASTRUKTUR

Konference SCIPO 2022 | 18.10. 2022

VÝCHOZÍ STAV, VÝZKUMNÉ INFRASTRUKTURY V ČR

- První cestovní mapa velkých výzkumných infrastruktur (VVI) v roce 2010
- Dosud tři aktualizace cestovní mapy VVI (2011, 2015, 2019)
- Dedikovaný program na podporu VVI s relativně vysokou finanční alokací (program LM)
- Periodické peer-review hodnocení mezinárodními panely
- Český systém řízení a financování VI považován za příkladný, jeden nejlepších (mj. zajišťující finanční stabilitu)

PODKLADY PRO PŘÍPRAVU DOPORUČENÍ

- Rozhovory s aplikačními garanty (MŠMT, Biologické centrum AV ČR, CzechNanolab – dříve CEITEC-Nano, CESNET)
- Dotazníkové šetření mezi velkými výzkumným infrastrukturami z české cestovní mapy
- Zahraniční případové studie (DK, NL, NO)
- Hlubkové analýzy za účasti AG a vybraných VVI z české cestovní mapy
- Analýza konsenzuálních zpráv z mezinárodního hodnocení VVI 2020-21
- Odborná literatura, zejména ESFRI, OECD, projekty zejm. RAMIRI, InRoad, RI-PATHS

OBLASTI V DOPORUČENÍCH

- Národní politika aktualizace cestovní mapy
- Ex-ante hodnocení
- Průběžné hodnocení a monitorování
- Financování
- Uživatelé

NÁRODNÍ POLITIKA AKTUALIZACE CESTOVNÍ MAPY

- Připravit strategické priority pro příští cestovní mapu výzkumných infrastruktur.
- Provést landscape analýzu výzkumných infrastruktur.
 - NL: aktuálně devět oborových panelů identifikace plánovaných výzkumných infrastruktur, jež mají národní a strategickou důležitost. Navíc budou označeny výzkumné infrastruktury z cestovní mapy, které jsou vzájemně komplementární a kde je možná spolupráce a sdružení do klastrů
- Podpořit spojování výzkumných infrastruktur do klastrů.
 - DK, NL, NO: preferuje VI sdružené do klastrů
- Změnit složení Rady pro velké výzkumné infrastruktury.
 - odpovídá oborové zastoupení VVI v cestovní mapě i oborové zastoupení v Radě pro VVI strategickým prioritám, socio-ekonomickému přínosu VVI, historickému významu oboru a jeho perspektivám ?
 - „Oborové rozložení závisí na schopnosti českého systému obor zabezpečit a dále na tom, kde budou velké výzkumné infrastruktury získávat převážnou část svých uživatelů“ – dotazníkové šetření
- Prohloubit spolupráci a více propojit systém řízení velkých výzkumných infrastruktur (zejména MŠMT a RVVI)

EX-ANTE HODNOCENÍ

- Při hodnocení projektových návrhů velkých výzkumných infrastruktur posuzovat naplnění základních definičních znaků výzkumné infrastruktury.
 - Návrh souboru definičních znaků VI výstupem INFRAM (pro přípravnou a provozní fázi)
- Definovat seznam minimálních klíčových požadavků pro ex-ante hodnocení.
- Prokázat široký národní zájem na vybudování VI vycházející z několika různých institucí.
 - Široký národní zájem podmínkou pro aplikaci na cestovní mapu v DK, NL, NO
 - „uživatelská komunita mimo hostitelskou instituci prakticky neexistuje a VVI by se měla zaměřit na její růst mimo zatím jedinou instituci“ – konsenzuální zprávy z mezinárodního hodnocení VVI 2020-21
- Zahrnout do projektového návrhu velké výzkumné infrastruktury její uživatelskou strategii a předpokládané využití kapacity.
- Zveřejnit závaznou definici uživatele velké výzkumné infrastruktury.
 - Návrh definice uživatele VI výstupem INFRAM
- Zvážit snížení rozsahu sebe-evaluační zprávy na max. 50 stran (dtto pro interim hodnocení)
 - DK: 20, NL: 50, NO:15; CZ: 100

PRŮBĚŽNÉ HODNOCENÍ A MONITOROVÁNÍ

- Definovat seznam minimálních klíčových požadavků pro průběžné hodnocení.
 - DK, NL, NO jen roční monitorování
- Zahrnout do sebe-evaluační zprávy údaje o počtu uživatelů.
 - Interní vs. externí, zahraniční, komerční
 - DK stanovuje cílový podíl počtu externích uživatelů
- Zahrnout do sebe-evaluační zprávy vyjádření vědecké poradní rady.
- Upravit soubor informací a dat požadovaných pro roční monitorování.
 - KPIs pro danou VVI nebo danou skupinu oborově příbuzných VVI
 - DK: je RI využívána na plnou kapacitu interními i externími uživateli?; NL: kontrola finančních otázek, oboustranná diskuse o úspěších i problémech; NO: 2-5 let po skončeném financování z centrálního programu, 8 indikátorů vč. ekonomické udržitelnosti, přehledu uživatelů a využívání
- Zahrnut do monitorovacího procesu diskusi mezi gesčním orgánem a managementem velké výzkumné infrastruktury.
 - NL, NO: „cílem je pomoci VI, aby byla úspěšná“

FINANCOVÁNÍ

- Posílit finanční spoluúčast provozovatele výzkumné infrastruktury na krytí nákladů.
 - DK: financování výhradně **konstrukční fáze**, přičemž **minimálně 50 % nákladů** v této fázi financuje zřizující instituce. V **provozní fázi** zajišťuje financování **ze 100 %** zřizující instituce.
 - NL: NWO poskytuje financování investičních nákladů až do výše 100 % a pokrývá provozní náklady po dobu nejvýše pěti let. Vyžaduje se **nejméně 25 % spolufinancování**
 - NO: program INFRASTRUKTUR pokrývá především investiční náklady ve fázi zřizování, obvykle po dobu pěti let. **Provozní náklady** pokryty **jen výjimečně**
- Považovat poplatky za přístup na infrastrukturu za způsobilé výdaje projektů.
- Kontrolovat plnění plánovaného rozpočtu v příjmech i výdajích.
- Umožnit přesun nevyčerpaných finančních prostředků do navazujícího období.
- Dotaci na provozní financování z programu LM nastavit selektivně podle výsledků mezinárodního hodnocení.
- Zajistit kompatibilitu zařazení přístrojů pořízených i z jiných zdrojů s režimem provozování výzkumné infrastruktury.
 - Podle zák. 130/2010 Sb. musí být přístroje využity výhradně pro projekt, ze kterého byly pořízeny

UŽIVATELÉ

- **Definovat pojem „uživatel velké výzkumné infrastruktury“.**
 - Návrh definice uživatele VVI výstupem INFRAM
 - Dohodnout jednotný způsob identifikace uživatelů
- **Stanovit cílové hodnoty počtu uživatelů**
 - Určit minim. podíl externích uživatelů

HODNOCENÍ SOCIO-EKONOMICKÉHO DOPADU

- Od roku 2022 zpracovává projektový tým Technologického centra AV ČR metodické postupy pro posuzování socioekonomických přínosů a dopadů velkých výzkumných infrastruktur ČR;
- Aktivita podpořena MŠMT v projektu sdílených činností „Strategická inteligence pro výzkum a inovace“.
- Proto jsem se hodnocení socioekonomických přínosů a dopadů velkých výzkumných infrastruktur v projektu INFRAM nevěnovali.

Vlastimil Růžička

Technologické centrum AV ČR

ruzickav@tc.cz

www.tc.cz